

# Ο ΝΟΥΜΑΣ

XPONIA IA'.

 $\chi$ 

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 2 ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ 1913

 $\chi$ 

ΑΡΙΘΜΟΣ 513

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ  
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ  
ΨΥΧΑΡΗΣ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ». Κι ὁ Διάδοχος δημοτικιστής.  
ΓΑΒΡΟΣ. Τί μοῦ λείει ὁ κόκορας.  
Μ. ΓΚΙΩΝΗΣ. Τὰ ἱερὰ γράμματα.  
Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ. Δουλεύτρες καὶ κυράδες.  
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ἀγῶνας.  
Κ. ΚΟΝΤΟΣ. Ματιὰς ἀπὸ τῆ φύση.  
Κ. ΜΕΓΑΡΗΣ. Ἡ Μακεδονικὴ γῆ.  
ΣΤΕΦ. ΜΟΡΦΗΣ. Ἕνας τίμιος πατέρας.  
Μ. Α. ΡΟΔΑΣ. Ὁ Παντόπουλος κοὶ ἡ γλῶσσα.  
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οἱ ἀπόγονοι (συνέχεια).  
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — ΟὔΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-  
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΚΙ Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΗΣ

(Ἀνταπόκριση ἀπὸ τὴ Σαλονίκη)

«... Ἐν γένει ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῆς Α.Υ. τοῦ Διαδόχου ὑπῆρξεν οἷα ἀνεμένετο δηλ. ἐνθουσιαστική. Παρατηρήθη ἰδιαίτερος ὅτι, ὡς ὁ Σεπτὸς του πατὴρ, εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, εἶναι καὶ αὐτὸς φανατικὸς δημοτικιστῆς. Ἦτο δὲ ἐπόμενον μὲ τὴν μόρφωσιν καὶ ἰδιοσυγκρασίαν του ἡ Α. Υ. ὁ Διάδοχος νὰ εἶναι ἀνώτερος τοῦ δασκαλισμοῦ, διότι ἄνθρωπος δράσεως δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ εἶναι δημοτικιστῆς.»

«ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» 28 Ὀκτώβρη, 1913

# ΤΙ ΜΟΥ ΛΕΕΙ Ο ΚΟΚΟΡΑΣ

Ἡ φωνὴ σου· πὺν μόλις κ' ἀκούεται, κόκορα  
τῆς πέρα γειτονιάς, ἡ φωνὴ σου· πὺν διαλαλεῖ κάθε  
μέρα πὺς πέρασαν τὰ μεσάνυχτα καὶ πὺς λαχανια-  
σμένους ἔρχετ' ὁ Ὁρθρος—τὸ παιδάκι πὺν τραβᾷ τὸν  
Καλόγερο ἀπ' τὸ γράσσο του γιὰ νὰ τὸν ξυπνήσῃ —  
ἡ φωνὴ σου πὺν βεβαιώνει πὺς τὸ σκοτάδι δὲ θάει-  
ναι παντοτεινὸ καὶ πὺς θῆρθη καὶ πάλι ἡ μέρα μὲ

τις ἐλπίδες της μαζί... Ἡ φωνή σου γιὰ μένα, κό-  
χουα τῆς πέρα γειτονιάς, λέει κάτι ἄλλο.

Μοῦ φαίνεται σὰν ν' ἀκούω κάτι ποίχεται ἀπὸ μακρυνὰ πολὺ, καὶ μόλις τώρα φτάνει. Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ μοῦ λέη, ἂν θυμᾶμαι πὼς μιὰ φορὰ ἦ-  
ταν τὰ μαλλιά μου πικρὰ καὶ μαύρα. Μοῦ φαίνεται σὰν νὰ μοῦ λέη ἂν θυμᾶμαι τὰ χρόνια ἐκεῖνα ποὺ  
ξυπνοῦσα μὲ τραγοῦδι, κι' ὅταν ἔπερται ν' ἀποκοιμη-  
θῶ πάλι ἐτραγουδοῦσα...

»Κοικουρίκου!... γέρασες καϊμένεεεε...!»

## Τ'ΑΒΡΟΣ

## ΜΑΤΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ

Σκύβουν τὰ γνέφη ροδαλά στὸ δειλινὸ καθρέπτη,  
σὰν κοπελλίς πού ντρέπονται μπρὸς στὰ γυνὰ τους κάλλι,  
καὶ μ' ἀνερίχια ἐρωτικὰ τὸ κῆμα, σὰ τὰ γνέφητη,  
κρίνα σαλεύει στὸ ρηχὸ παντελλιοτὸ ἀγκογιόλι.

Μά μέσ' στὰ βράχια ἀτάραχο τ' ἀπόσκιο λιμανάκι,  
 πού κάπου γέρονι νά ἰδωθῇ βουθὶ ἵνα κυπαρίσσι,  
 μὲ γρόμιο πλάι του καὶ κλειστὸ τοῦ αὐτοῦ τὸ σπιτάκι,  
 κάποια βαρκούλα καρτερεῖ νάρθῃ νὰ τὸ ξυπνήσῃ.

Μέσα στον κάμπο το θολό μιλ' νύχτα νοτισμένη  
θα πάω γι' αβῶ τ' αστόχιστα ματάκια σου, ὦ ἄπληρη φύση.  
Πά στῶν βραχιόχτιστων γενεῶν τὸν τοῖχο ἀποσταμένη  
θά'νῃ ἡ σελήνη ἡ ἄρρωστη γιὰ λίγο ἀπακουμπήσει.

Κ' ἐγὼ στὸ φῶς τὸ πιὸ ἀκρινὸ θὰ πάω νὰ γύρω ὥστεσο,  
σὰ μιὰ σταλιά που νοιάζεται νὰ πέση κεραμαστή,  
κ' ἐκεῖ βουβὸς κι ἀσάλευτος τὸ πύχνωμα θὰ νοιώσω  
τοῦ ἔρμου διαβάτη που περνάει καὶ τρέμει μι' ἀκουστή.

Σγουρό χρουσάφι ξεχειλάει πέρα γιά πέρα ὁ κόσμος  
κι ἀντριχιλές λίγωσαν κι ὡς τῆς φραγῆς τ' ἀγκάθια.  
Μοῦ ἀρέστε πιά, περίλυτες, πὰ στοῦ νεροῦ τὸ θάμπος,  
λεῦκες, πού ἀράδα ὀρθώνεστε στῆς ρεματιάς τὰ βάθια !

Πάντα ή κορφή σας στο γιало της ξγονιας· κι όταν σπάει  
ο ήσκιος μακρως στις σκαλωτες όχτιές, κι όταν με χάρη  
για να λουσθ, άπ' τα φύλλα σας τη νύχτ' άργογλιστράει  
σκαλι, σκαλι άσημόποδη νεράιδα — το φεγγάρι.

Πὸ στὶς κορφές, ποὺ σκαλωτές μέσ' στὴ μουντάδα στέκουν,  
πούπουλα σκόρπια ἀργολιστροῦν καὶ στὰ πρινάρια μπλέκουν  
καὶ τὸ ἔρμω δροῦ ξεχάραξε. Κοράκια ἓνα κοπάδι  
λέγ' ὅτι τὸν αἵματά τ' ἀνέβη, τὸν ἀνέβη τὴν ἄλγιστα ἡμεδί.

Καί σ' τὸ χωράφι ὁ λιχνιστής, πού ὁ ἥλιος, καθὼς ξαμώνει,  
τ' αὐροπαιχνίδισ' ἄχρεα, δροσόφρανα, χρυσώνει,  
τὴ λιχνιστήρα παραιτάει μέσ' σ' τὸ σωρὸ χωμένη,  
καί μπρὸς σ' τὸ λιόχρυσο χορὸ ξεχνιέται καὶ ἀπομένει.

Μυτιλήνη

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΝΤΟΣ

## Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΓΗ

(Στὸν κ. Γαβριηλίδη)

Οἱ Ἕλληνες φυσικά εἶναι φιλελευθερώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους Βαλκανικοὺς λαούς· τὸ ἀθάνατο «τοῦ Ἑλλήνος ὁ τράχηλος ζυγὸ δὲν ὑποφέρει....» εἶναι μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Ἀνὴρ ὑποφέρει ζυγὸ Ἑθνικὸ ἢ Κοινωνικόν. Κι αὐτὸ εἶναι πού ἔδωσε τίς ὡς τώρα ἐπιτυχίες τῆς Φυλῆς.

Σὰν φιλελεύτερος πού εἶναι δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει τὴν καθαρὴ δουλική ζωὴ τοῦ **Κολλίλου** πού εἶναι σκλάβος σ' τὰ χέρια τοῦ **Τσιφλικά**, εἴτε Τούρκος, εἴτε Ἕλληνας, εἴτε Βούλγαρος, εἴτε Τολστόης εἶναι ἀκόμα αὐτοὶ σὲ ἀνθρωπισμὸ καὶ εὐγένεια. Ἐξ ἄλλου εἶναι πνευματώδης, εὐκίνητος, ἀνήσυχος καὶ προτιμᾷ ἐπομένως τὴν ἀνεξάρτητη ἐπιχειρηματικότητα, παρὰ τὴ χαμάλικη ζωὴ καὶ ἀπάνθρωπη τοῦ γεωργοῦ μορτίτη.

Τί συνέβη λοιπόν ;

Ἐμείναι σ' τὰ ψηλῶματα ἢ σ' τὰ κέντρα ἢ τράβηξε στὴν ξενιτιά. Ἐγίνε μπακάλης σ' τὸ χωριό, ἔμπορος στὴν πολιτεία, μεσίτης γεωργικῶν προϊόντων, καπνεργάτης, ἡμερομίσθιος τεχνίτης ὅπωςδήποτε, ἔχει ὅμως δούλος τὸ ἀφέντη.

Καὶ ἡ γῆ ; (πρόκειται γιὰ τὴ Μακεδονία πάντοτε), ἡ γῆ ἔμεινε γιὰ τοὺς κατώτερους πνευματικῶς, σὲ κείνους πού ἔχουν πιότερη δουλοφροσύνη καὶ ὑπομονή καὶ ἀντοχή σὲ τέτοια ζωὴ.

Τέτοιοι εἶναι οἱ Βούλγαροι. Σὲ κατώτερο πνευματικὸ ὕψος, σὲ ἀνθρωπισμὸ μόλις ὑπερκτηνώδη, με ὀργανισμὸ χοντροειδῆ, ζωώδη. Κατέβηκαν σιγά-σιγά στοὺς κάμπους· ἡ ζωὴ τοῦ καλαμποκιοῦ καὶ κρομμυδιοῦ μόνον, εἴταν ἀνεκτὴ σ' αὐτούς, ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀγάδων καὶ Μπέδων δὲ χτυποῦσε τὰνὺ-παρκα φιλελεύτερα νεύρα τους. Τὰ σκοτάδια τῆς καλύβας δὲν ἦσαν πηχτότερα ἀπ' τὰ σκοτάδια τῆς διανόησής τους.

Καί, ἐνῶ ἀραίωνε ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμός, ὁ Σλαβικὸς αὐξάνει.

Ὅπως διόλου διαφορετικὰ ἰδανικὰ ὁρμοῦσαν τίς δύο φυλές—ἀντίπαλες, νὰ ποῦμε, σ' τὰ Μακεδονικὰ χῶματα τὰ πλουτοφόρα—οἱ Ἕλληνες νὰ τὰ κατὰ-χτήσουν με τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἐμπόριο, οἱ Βούλγα-

ροι με τὴ γεωργία. Οἱ πρῶτοι ἀγαποῦσαν τὸν τόπο γιὰ τὸς εἴτανε παρακαταθήκη ἱερῇ καὶ πανάρχαιῃ, οἱ δεῦτεροι γιὰ τὴ ἀπ' τὴ Μακεδονικὴ γῆ ἐπλούτιζαν. Κ' ἐνῶ στίς πόλεις οἱ πρῶτοι εἰντούσαν πανίσχυροι, σ' τὰ χωριά καὶ μάλιστα τὰ σκλαδοχώρια — τσιφλίκια — οἱ δεῦτεροι ἐπικρατοῦσαν ἀριθμητικῶς. Οἱ πλούσιοι, οἱ γραμματισμένοι, οἱ ἔμποροι, οἱ τεχνίτες, οἱ ξεχωριστοὶ γενικῶς εἰντούσαν Ἕλληνες· τὸ **πλήθος**, σ' τὰ χωριά, ἀρχίσανε νὰ γίνονται οἱ Βουλγάροι. Ὑπερτεροῦσαν σὲ πλῆθος.

Κατώρθωσαν λοιπὸν με τέτοια δράση καὶ με ἄλλα **τεχνητὰ** καὶ **φυσικά** τους, νὰ γίνουν ἰδιοχτήτες γῆς.

Τὰ φυσικά τους μέσα εἰντούσαν κ' εἶναι ἡ παντοτεινὴ σκέψη καὶ ἀφοσίωση πού ἔχουν νὰ γίνουν ἰδιοχτήτες. Ὡς τὰ 18 χρόνια ὁ Βούλγαρος δουλεύει τἀλλέτρι· σ' τὰ 18-20 παντρεύεται, παίρνει μιὰ βουλγάρα 25 χρονῶν, κάνει μαζί της 2-3 παιδιὰ καὶ φεύγει γιὰ τὴν Ἀμερικὴ, ἀφίνοντας τὴ γυναῖκα σ' τὸ πατρικὸ σπίτι, πού δουλεύει γιὰ δύο ἄντρες, καὶ παίρνοντας μόνο μαζί του, τὴν εὐκὴ καὶ κατάρτα τῶν γονιῶν νὰ γυρίσει με τόσα δολλάρια ὥστε νὰ γοράσουν ἓνα κομμάτι γῆς δικό τους. Ὑστερ' ἀπὸ 5-6 χρόνια γυρίζει με τὸ ποσό, ἀγοράζουν τὸ χωράφι κ' ἐξαποστέλλουν τὸ μικρότερο ἀδερφό, στὴν ἴδια ἡλικία καὶ με τίς ἴδιες συθῆκες, στὴν Ἀμερική. Ὅσο νὰ γυρίσει καὶ αὐτὸς, ὁ πρῶτος ἔχει ἐφ' τὰ συνήθως βουλγαράκια γεννημένα μέσα σ' τὰ στάχυα ἢ σ' τὸ μισσίρι καὶ ποτισμένα με τὸ ἰδανικὸ τοῦ παπὸ καὶ τοῦ πατέρα !

Γι' αὐτὸ βλέπουμε πὼς ἡ ἰδιοκτησία τῶν Βουλγάρων στὴ Μακεδονία ἄρχισε με τὴ μετανάστευση.

Ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἀμερικῆς, ἡ πρόοδος τῶν ἀνθρώπων με τίς ἰδιότητες καὶ τοὺς οὐρανοξύστες δὲν μποροῦν νὰ σβύσουν τὴ νοσταλγία τους καὶ τὴν προσήλωση σ' τὰ παχιά Μακεδονικὰ χῶματα πού τοὺς ἔγιναν κούνια, γάλα, ἔρωτας, τάφος. Καὶ ξανάρχουνται μόλις μαζέψουν τὸ ὀρισμένο ποσὸ καὶ ἀγοράζουν χωράφια καὶ γεννοβολοῦν σ' τὰ στάχυα καὶ γίνονται ἓνα με τὴ γῆ, τὴν κόκκινη, πού τώρα εἶναι πολὺκαρπη, γιὰ τὴν εἶναι δική τους !

Λιγοστοὶ, ἀσήμαντοι εἶναι ὅσοι δὲ γυρίζουν, κρατημένοι ἀπ' τίς μαργιολιές τῆς ξενιτιάς· ἡ μάζα, τὸ πλῆθος τὸ πολὺ, πάει κ' ἔρχεται στὴν ἴδια πνευματικὴ κατάσταση, ὅμως με ἀποκατάσταση· με γῆ δική τους !

Στὴν ἀγορὰ γαιῶν καὶ στὴν ἀπόκτηση ἰδιοκτησίας ἔρχονται τώρα καὶ τὰ τεχνητὰ μέσα, δηλ. οἱ ἐνέργειες τῆς Βουλγαρικῆς Κυβέρνησης με χρηματικὲς συντρομέες καὶ ὁ ἐξαναγκασμὸς τῶν Τούρκων νὰ τὰ πουλήσουν.